

ΕΛΕΝΗ ΣΑΡΑΝΤΙΤΗ

Το γράψιμο είναι καημός που ελευθερώνεται...

Συνέντευξη στην ΠΟΛΥ ΚΡΗΜΝΙΩΤΗ

Χνικό έργο;

- Η διαύγεια των λέξεων, το πάθος του συγγραφέα. Αμα δεν βασανιστείς με το κείμενο, αν δεν σε βασανίσει και δεν το βασανίσεις, πως θα δώσεις τη συγκίνηση, η οποία βέβαια από μόνη της δεν φτάνει και η οποία μάλιστα δεν πρέπει να φαίνεται. Πρέπει να κρύπτεται, δίνοντας την ευκαιρία στον αναγνώστη να την αλιεύει μόνος του.

- Είναι τελικά βάσανο η γραφή;

- Είναι πρώτα απ' όλα καημός που τον αφήνεις και ελευθερώνεται πάνω στις σελίδες. Εγώ όσο καρό γράφω, νιώθω έναν πανικό, μια συγκίνηση. Τα δάχτυλά μου παγώνουν, σωματοποιώντας

αυτόν τον πανικό. Ζω υπό το καθεστώς μιας έντονης συγκίνησης κι εκεί είναι ο κίνδυνος, να μην αφεθώ στη συγκίνηση και μόνο, και με τη θύλαξη της γλώσσας να την τιθασεύσω ώστε να αχνοδιακρίνεται, για να συμμετέχει έτσι ο αναγνώστης στην έκφραση των συναισθημάτων. Δεν σας κρύβω ότι στην «Καρδιά από πέτρα» ολόκληρες σελίδες τις άλλαξα πάνω από 10 φορές, διαλέγοντας μια μια τις λέξεις, όπως διαλέγουμε τα σπιλνά πετράδια και όλα τα ωραία πράγματα.

- Προτιμάτε να γράφετε για παιδιά ή για μεγάλους;

- Όταν γράφω για παιδιά

αισθάνομαι μια κάθαρση. Μπαίνω στον κόσμο τους, ντύνομαι το ρούχο της παιδικότητας, έστω κι αν έχω να μιλήσω για σοβαρά κι οδυνηρά πράγματα. Βέβαια την ευτυχία που ένιωσα γράφοντας τον «Κήπο με τ' αγάλματα», βιβλίο για νέους, δεν την ένιωσα με κανένα άλλο βιβλίο. Ομως όταν γράφω για μεγάλους ξέρω πως μπορώ να μιλήσω πιο άνετα, γιατί όταν απευθύνεσαι σε μικρούς πρέπει να είσαι διπλά προσεκτικός, καθώς η αλήθεια είναι πολύ εύθραυστη και μερικές φορές το παιδί δεν μπορεί να τη φτάσει. Πάντως ειδικά σήμερα που το παιδικό βιβλίο γνωρίζει μια άνθηση,

θέλει ιδιαίτερο καίδημα, κυρίως από μέρος των συγγραφέων. Γράφοντας αρκετά εύκολα παιδικά βιβλία, με θέματα αβανταδόρικα. Θέλει προσοχή και κατάθεση γνώσης και αγάπης από μέρους μας. Και να μην ξεχνούμε ότι το βιβλίο είναι έργο τέχνης και έτσι πρέπει να μείνει. Εγώ πάντως είτε γράφω για μικρούς είτε γράφω για μεγάλους είναι για μένα θείο δώρο. Και θεωρώ πολύ τυχερό τον εαυτό μου που μπορώ να εκφράζομαι με τις λέξεις. Μακάρι μέρος αυτής της ευτυχίας και της συγκίνησης να δοκιμάζουν και οι αναγνώστες.

- Πάντως τα μέλη της διεθνούς κριτικής επιτροπής του διαγωνισμού της UNESCO τα συγκινήσατε με την ιστορία της Ευριδίκης σας.

- Πραγματικά τους άρεσε πολύ. Κι ακόμη περισσότερο ότι ήταν μέσα στο πνεύμα του διαγωνισμού κι ας είχα σχεδόν τελειώσει το γράψιμο του βιβλίου όταν προκηρύχθηκε, πέρυσι που ήταν το έτος των προσφύγων. Βέβαια ήταν ένας άθλος για μένα να περιγράψω επ' ακριβώς τη ζωή των Ελλήνων προσφύγων στην Τασκένδη, καθώς

δεν έχω πάει ποτέ εκεί. Ας είναι καλά όμως η Λούλα Ντέρου, νεαρή επιστήμονας, από οικογένεια πολιτικών προσφύγων, που γεννήθηκε και σπούδασε στην Τασκένδη. Οχι μόνο μου έδωσε χρήσιμες πληροφορίες, μα με έμασε και στην ατμόσφαιρα αυτής της πόλης. Και πρέπει να σας πω ότι γράφοντας το βιβλίο όλο κι ευχόμενοι να λιγοστεύουν οι στρατιές των προσφύγων που σαν τα κηρυγμένα πουλιά γεμίζουν τις οδούς μας. Ασχημο να ξεριζώνεις τα παιδιά από τα σπίτια τους. Δηλητηριώδες. Δεν υπάρχει χειρότερη κατάσταση από την προσφυγιά. Ομως κι εμείς ξεχνούμε και δεν βοηθούμε όσο πρέπει. Κάπως κανουμε κι εξαφανίζουμε τη μνήμη μας όταν πρόκειται για το ατομικό μας συμφέρον και τα κεκτημένα μας, λησμονώντας ότι είμαστε λαός που έχει ζήσει κάθε είδους προσφυγιά.

- Είμαστε ρατσιστές οι Έλληνες;

- Αν δεν προσέξουμε, θα γίνουμε. Τα πρώτα κρούσματα είναι ορατά και ανησυχητικά. Ξεχνάμε το γεωργό, πριν λίγο καρό, που πυροβόλησε πιτσάπλατα και σκότωσε το μικρούλη Αλβανό που πήγε να κοιμηθεί αποκαωμένος τη νύχτα στην αποθήκη του. Από την άλλη πλευρά πάλι, Κούρδοι και Πολωνοί που έχω συζητήσει μαζί τους θεωρούν την Ελλάδα ως το λιγότερο ρατσιστικό κράτος που έχουν συναντήσει. Και γι' αυτό λέω να προσέχουμε και να θυμόμαστε. Αλλωστε η μνήμη συντηρεί τους λαούς και τις πατρίδες.

Δεν υπάρχει χειρότερη κατάσταση από την προσφυγιά. Ομως κι εμείς ξεχνούμε και δεν βοηθούμε όσο πρέπει. Κάπως κανουμε κι εξαφανίζουμε τη μνήμη μας όταν πρόκειται για το ατομικό μας συμφέρον και τα κεκτημένα μας, λησμονώντας ότι είμαστε λαός που έχει ζήσει κάθε είδους προσφυγιά.

Να συναντάς την Ελένη Σαραντίτη πρώι στο κέντρο της Αθήνας, μέσα σε ένα ανθρωπομάνι πολύθου, σε μια πόλη γεμάτη αυτοκίνητα, νέφος και τρεχαλητό, είναι σαν να έχεις κερδίσει ένα ταξίδι σε μέρη μακρινά, εκεί που οι άνθρωποι μπορούν να μοιράζονται απλά μια κούπα αχνιστό καφέ και όμορφες κουβέντες, χωρίς το άγχος του ρολογιού και το κυνήγι των σύγχρονων μαγισσών. Το γαλάζιο ρολό που κρατούσε στα χέρια της εκλείνει εκείνη την ώρα όλη της τη χαρά. «Είναι ο έπαινος της UNESCO», μου τον ζήτησε ο Καστανιώτης να τον βάλει στην καινούργια έκδοση του βιβλίου. Κοίτα να δεις, πουλάει αυτό το βιβλίο και κάνει τώρα δεύτερη και τρίτη έκδοση μαζί, από τρεις χιλιάδες αντίτυπα η καθεμιά». Για το «Κάποτε ο κυνηγός» ο λόγος. Το τελευταίο μυθιστόρημα της Ελένης Σαραντίτη, που πριν από λίγες ημέρες πήρε τη δεύτερη θέση στο διεθνή διαγωνισμό της UNESCO για τη συγγραφή παιδικού και νεανικού βιβλίου με θέμα «Η προσφυγιά, η ανοχή και η κατανόηση ανάμεσα στους λαούς». Έχει κάθε λόγο να είναι χαρούμενη η συγγραφέας. Δεν είναι δα λίγο πράγμα να συναγωνίζεσαι ανάμεσα σε 600 και βάλε δημιουργούς, και μάλιστα από χώρες με μεγάλη παράδοση στη λογοτεχνία για παιδιά και εφήβους, και να κατακτάς τη δεύτερη θέση. Κι απ' την άλλη να θλέψεις τη 17χρονη ηρωίδα σου, την Ευριδίκη από την Τασκένδη, και τις περιπέτειες που αντιμετωπίζει μαζί με την οικογένειά της κατά τον επαναπατρισμό να συγκινούν όλο και περισσότερους αναγνώστες. Το ίδιο βιβλίο εξάλλου βραβεύτηκε και από τον Κύκλο Ελληνικού Παιδικού Βιβλίου κι αυτό το βραβείο η συγγραφέας το αφιέρωσε στον προσφυγικό καταυλισμό των Κούρδων στον Άγιο Ανδρέα.

Από τα πιο επιτυχημένα σας βιβλία...

- Και το λιγότερο αυτοβιογραφικό, σε αντίθεση με το «Καρδιά από πέτρα-Δώδεκα ιστορίες με ταξίμετρο» που έχει πολλά απ' αυτά που έχω νιώσει μέσα σ' ένα ταξί.

- Έχετε δεινοπαθήσει στα ταξί;

- Και έχω δεινοπαθήσει και έχω χαρεί, ιδίως τη νύχτα, που οι ταξιτζήδες βιάζουν την ψυχή τους έξω. Βέβαια το βιβλίο δεν έχει τόσες πωλήσεις όσο το «Κάποτε ο κυνηγός...». Θα μου πεις αν πουλιότανε θα σήμαινε ότι ήταν και καλύτερο; Κατ' ουσία δένα τρόπο, εκτός από μια οικονομική ανακούφιση δεν θα μου έδινε ιδιαίτερη χαρά.

- Μπορεί ένας συγγραφέας να ζήσει σήμερα από τα βιβλία του;

- Μπορεί. Οχι πολλοί βέβαια. Μερικοί όμως ζουν και καλοζούν. Αυτό δεν σημαίνει ότι είναι και οι καλύτερες πένες. Αλλά είναι αξιοσημείωτο και ευοίωνο ότι με τον άλφα ή βήτα τρόπο μπήκαν στα σπίτια μερικά βιβλία και διαβαστήκαν. Καλό είναι να διαβάζει ο κόσμος, να συνηθίζει στην επαφή με το βιβλίο. Μετά θα μάθει και να επιλέγει. Θα μου πείτε, μήπως αυτά αγοράζονται εις βάρος των πιο άξιων δημιουργημάτων; Δεν το πιστεύω, καθώς ο ενημερωμένος αναγνώστης θα αγοράσει οποσδήποτε έργο με μεγαλύτερη λογοτεχνική αξία και καθολικότερο ενδιαφέροντος.

- Τι είναι αυτό που κάνει τη διαφορά ανάμεσα σ' ένα βιβλίο με σαφή ημερομηνία λήξης από ένα λογοτε-